

ÚVOD

Strukturální šetření v zemědělství proběhlo na podzim roku 2013 jako výběrové zjišťování. Navázalo na celoplošné zemědělské sčítání Agrocensus 2010, výběrová šetření konaná v letech 2007, 2005 a 2003 a plošné zjišťování Agrocensus 2000. Jeho cílem bylo zjištění detailních a komplexních informací o velikosti, struktuře a vývoji zemědělských subjektů, jejich vybavenosti, výrobní orientaci a mimozemědělských a doplňkových činnostech. Šetření je také podkladem pro aktualizaci registru farem, který slouží jako základna pro každoroční zjišťování v zemědělství.

Strukturální šetření se provádí ve všech členských státech Evropské unie (EU) na základě požadavků legislativy EU/ES. Základním právním předpisem je nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1166/2008 ze dne 19. listopadu 2008, o statistických zjišťováních o struktuře zemědělských podniků a o statistickém zjišťování o metodách zemědělské výroby a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 571/88. Prováděcím předpisem k výše uvedenému nařízení je nařízení Komise (ES) č. 1200/2009 ze dne 30. listopadu 2009.

Podle výše jmenované legislativy se zjišťování týká (i) zemědělských subjektů¹, jejichž obhospodařovaná zemědělská půda činí nejméně jeden hektar; (ii) zemědělských subjektů, jejichž obhospodařovaná zemědělská půda činí méně než jeden hektar, jestliže tyto podniky produkují určitou část na prodej nebo jestliže jejich produkční jednotka přesahuje některou fyzickou prahovou hodnotu. Členské státy mohou použít pro zjišťování práh větší než jeden hektar, musí ho však stanovit na takové úrovni, aby ze šetření byly vyloučeny jen menší zemědělské subjekty, které tvoří celkem nejvýše 2 % celkové obhospodařované zemědělské půdy a nejvýše 2 % z celkového počtu dobytčích jednotek².

Ve Strukturálním šetření 2013 byly pro Českou republiku použity následující prahové hodnoty:

- 5 ha obhospodařované zemědělské půdy vlastní nebo najaté, nebo
- 1 ha sadů, nebo
- 3 500 m² vinic, nebo
- součtová plocha zeleniny, jahod a květin od výměry 2 500 m², nebo
- chov 5 ks skotu, nebo
- 10 ks prasat, nebo
- 10 ks koz a ovcí, nebo
- chov 100 ks drůbeže včetně běžců.

Pro vytvoření výběrového souboru byla použita metoda stratifikovaného náhodného výběru. Výkaz pro Strukturální šetření v zemědělství 2013 vyplnilo celkem 11 186 zemědělských subjektů. V analýze výsledků byly použity údaje dopočtené na základní soubor pro 26 246 zemědělských subjektů (23 345 subjektů fyzických osob a 2 901 právnických osob) splňujících stanovené prahové hodnoty.

Jedním z nejvýznamnějších výstupů Strukturálního šetření v zemědělství 2013 je klasifikace zemědělských subjektů podle typu jejich výrobního zaměření, ekonomické velikosti a podle významu jiných výtěžných činností. Typologii farem [Nařízení komise (ES) č. 1242/2008 ze dne 8. prosince 2008 o založení klasifikačního systému pro zemědělské podniky ve Společenství] zajišťuje v České republice Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI), provozovatel mezinárodní zemědělské účetní datové sítě (FADN, Farm Accountancy Data Network), na základě mikroekonomických charakteristik zemědělských podniků odvozených z údajů zjišťovaných ve strukturálních šetřeních.

Předkládaná analytická publikace sestává ze dvou tematicky odlišných částí. První část je zaměřena na typologii farem a je zpracována kolektivem pracovníků Ústavu zemědělské ekonomiky a informací. Druhá část popisuje změny v našem zemědělství na základě srovnání výsledků Strukturálního šetření v zemědělství 2013 s výsledky šetření Agrocensus 2000 a regionální rozdíly zachycené na základě FSS 2013. Kapitulu připravil kolektiv pracovníků Českého statistického úřadu.

¹ Zemědělským subjektem se rozumí technicko–hospodářská jednotka, která podléhá jednotnému řízení a provádí činnosti podle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) jako svou primární nebo sekundární činnost. Tyto činnosti jsou: pěstování plodin jiných než trvalých (01.1), pěstování trvalých plodin (01.2) včetně produkce vína z hroznů pocházejících z vlastní produkce, množení rostlin (01.3), živočišná výroba (01.4), smíšené hospodářství (01.5), podpůrné činnosti pro zemědělství a posklizňové činnosti (01.6). Nejsou zahrnuty zemědělské subjekty s chovem ostatních zvířat (01.49) vyjma chovu pštrosů, emu a králíků, chovu včel a výroby medu a včelího vosku. Dále se ze šetření vyjmají všechny zemědělské subjekty, které výhradně provádějí činnosti ve skupině 01.6, kromě subjektů udržujících zemědělskou půdu v dobrém zemědělském a environmentálním stavu.

² Dobytčí jednotka (DJ) je standardní měřicí jednotka umožňující sdružení různých kategorií hospodářských zvířat za účelem jejich srovnání. 1 DJ představuje 500 kg živé váhy zvířete.